

Debreceni Ítéltábla

Bf.III.4/2024/15.

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2024. február 20. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2024. március 05. napján kihirdette a következő

í t é l e t e t :

Az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 és társai ellen indított büntetőügyben az Egri Törvényszék 2023. szeptember 21. napján kihirdetett 15.B.19/2021/122. számú ítéletét megváltoztatja.

A Terhelt3 III. rendű vádlottra kiszabott szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének próbaidejét 4 (négy) évre enyhíti.

Az 1 db kalapács bűnjel sorszáma helyesen 23.

Az eljárás során felmerült bűnügyi költségből Terhelt1 I. rendű vádlottat 1 923 379 (egymillió-kilencszázhuszonháromezer-háromszázhetvenkilenc) Forint, Terhelt2 II. rendű vádlottat 1 016 815 (egymillió-tizenhatezer-nyolcszázötvenöt) Forint, Terhelt3 III. rendű vádlottat 1 000 000 (egymillió) Forint megfizetésére kötelezi.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A Terhelt1 I. rendű vádlottra kiszabott szabadságvesztés büntetésbe az általa 2023. szeptember 21. napjától a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt is beszámítja.

A másodfokú határozat ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

[1] Az Egri Törvényszék a 2023. szeptember 21. napján kihirdetett 15.B.19/2021/122. számú ítéletével bűnösnek mondta ki

- Terhelt1 I. rendű vádlottat emberölés büntettségében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdés], valamint társtettesként elkövetett lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés (2) bekezdés a) pont];

- Terhelt2 II. rendű vádlottat társtettesként elkövetett bűnpártolás büntettségében [Btk. 282. § (1) bekezdés (3) bekezdés b) pont], felbújtóként elkövetett lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés (2) bekezdés a) pont], folytatólagosan elkövetett közokirat-hamisítás büntettségében [Btk. 342. § (1) bekezdésének c) pont], valamint közokirat-hamisítás büntettségében [Btk. 342. § (1) bekezdés b) pont];

- Terhelt3 III. r. vádlottat társtettesként elkövetett bűnpártolás büntettségében [Btk. 282. § (1) bekezdés (3) bekezdés b) pont], valamint társtettesként elkövetett lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés (2) bekezdés a) pont].

[2] Ezért Terhelt1 I. rendű vádlottat halmazati büntetésül 10 év – fegyház fokozatban végrehajtható – szabadságvesztés büntetésre, mellékbüntetésül 10 év közügyektől eltiltásra, Terhelt2 II. rendű vádlottat – mint különös visszaesőt – halmazati büntetésül 4 év – börtön fokozatban végrehajtható – szabadságvesztés büntetésre, mellékbüntetésül 4 év közügyektől eltiltásra, Terhelt3 III. rendű vádlottat halmazati büntetésül 2 év – végrehajtásában 5 év próbaidőre felfüggesztett, végrehajtása esetén börtön fokozatban végrehajtható – szabadságvesztés büntetésre ítélte. A törvényszék Terhelt1 I. rendű vádlott vonatkozásában a szabadságvesztés büntetés tartamába az általa előzetes fogvatartásban töltött időt beszámította. Rendelkezett Terhelt1 I. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlottak tekintetében – utóbbinál a szabadságvesztés végrehajtása esetére – a rájuk kiszabott szabadságvesztés büntetésből történő feltételes szabadságra bocsátásról, megállapította, hogy Terhelt2 II. rendű vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható, valamint rendelkezett a bűnjelek jogi sorsáról és a bűnügyi költség viseléséről.

[3] A törvényszék ítéletével szemben – annak kihirdetését követően a tárgyaláson – Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű vádlottak és védőik felmentés, míg másodlagosan a II. rendű vádlott, valamint I. és II. rendű vádlottak védői a büntetés enyhítése érdekében fellebbeztek. A nyilatkozattételre fenntartott határidőben Terhelt3 III. rendű vádlott és védője a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezés ellen, valamint III. rendű vádlott a büntetés enyhítése végett is jelentett be jogorvoslatot. Az ügyészség valamennyi terhelt tekintetében tudomásul vette az ítéletet.

[4] Az I. rendű vádlott védője fellebbezésének írásban előterjesztett indokolásában a bizonyítási anyagot és az elsőfokú bíróság ítéletében rögzítetteket elemezve, az egyes vallomásokkal, illetve az elsőfokú bíróság ítéletében írtakkal szembeni álláspontját tételesen kifejtette, amely szerint az elsőfokú bíróság iratellenes megállapításokat és helytelen ténybeli következtetéseket is tartalmaz. Bizonyítási indítványait alaptalanul utasította el a bíróság, amivel összefüggésben indokolási kötelezettségének sem tett eleget, így – álláspontja szerint – az ügyben „mindenre kiterjedő, részletes bizonyítás felvételére van szükség”. Vitatta azt az elsőfokú ténymegállapítást, miszerint Terhelt1 I. rendű vádlott 2015. év őszén költözött be a cím22 úti ingatlanba, és sérelmezte az elkövetés időpontjával kapcsolatban rögzítetteket is,

mivel véleménye szerint helységből helységbe védenca a megállapított időpontra nem érhetett oda. Védenca szavahihetőségét alátámasztandó, vitatta, hogy az I. rendű vádlott a törvényszék által megjelölt határozat alapján átváltoztatott 23 nap fogház fokozatú szabadságvesztés büntetést említette, az helyesen egy 35 napos fogház fokozatú szabadságvesztés büntetés volt, ami miatt elfogatóparancsot adtak ki ellene. Sérelmezte egyes tanúk, valamint a II. és III. rendű vádlottak vallomásainak védencre nézve terhelő bizonyítékként történő értékelését, valamint álláspontja szerint figyelmen kívül maradt olyan, az eljárás anyagává tett tanúvallomások értékelése, amelyek védenca szavahihetőségét támasztották alá (tanú6, tanú7, tanú8, tanú9). Mindezek alapján elsődlegesen Terhelt1 I. rendű vádlott bizonyítottság hiányában történő felmentését indítványozta az I. tényállási pont vonatkozásában, illetve ezzel összefüggésben a II. tényállási pont tekintetében – tévedésre hivatkozással – szintén felmentésére tett indítványt. Másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta, harmadlagosan pedig az indokolási kötelezettség elmulasztása miatt kérte az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezni és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítani. Tartalmát tekintve negyedlegesen – az elsőfokú bíróság által megállapított egyenes szándék helyett eshetőleges szándék megállapítása mellett – a kiszabott büntetés enyhítésére tett indítványt.

[5] Terhelt2 II. rendű vádlott védője a fellebbezésének írásban benyújtott indokolásában előadta, hogy álláspontja szerint a II. rendű vádlott azért segédkezett a holttest eltüntetésében, mert cselekménye következményeit kóros elmeállapota miatt nem ismerte fel, így vitatta az ezt kizáró elsőbírői ténymegállapítást. A sértett holttestének látványa, illetve az emberölési cselekménnyel való szembesülés okozhatott nála olyan traumát, amely kóros elmeállapotot idézett elő. A II. rendű vádlott kényszer és fenyegetés hatására is cselekedett, hiszen az I. rendű vádlott már korábban is fenyegette meg őt, emellett pszichikailag is nyomást gyakorolt rá azzal, hogy amennyiben nem működik együtt vele, feljelenti a hatóságoknál tudva azt, hogy jogerős szabadságvesztés büntetését kellene letöltenie. Indítványt tett az ügyben tárgyalás tartására is igazságügyi elmeorvos-szakértői, valamint pszichológus szakértői vélemény beszerzésének szükségessége miatt. Mindezek alapján elsődlegesen a II. rendű vádlott felmentését indítványozta, másodlagosan a kiszabott szabadságvesztés enyhítésére és végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabására tett indítványt.

[6] Terhelt3 III. rendű vádlott védője fellebbezésének írásban benyújtott indokolásában kifejtette, hogy a bűnügyi költség az emberölés tényállásával kapcsolatosan merült fel, így egyetemlegesen kötelezni a vádlottakat megfizetésére indokolatlan, ezért annak viselése alól védenca mentesítését indítványozta.

[7] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a jogorvoslatokra tett Bf.227/2021/30. számú írásbeli észrevételében a vádlottak és a védők által bejelentett perorvoslatokat alaptalannak találta, álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megalapozott tényállást állapított meg, okszerűen következtetett a vádlottak bűnösségére és a cselekmények minősítése is helytálló. A büntetés kiszabása során kimerítően felsorolt enyhítő és súlyosító körülmények mellett kiszabott büntetések arányosak, a végrehajtási fokozatra, feltételes szabadságra bocsáthatóságra, I. és II. rendű vádlottak esetében a mellékbüntetés alkalmazására, I. rendű vádlott esetében az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítására, a bűnjelekre, valamint a

bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezések a jogszabályoknak megfelelnek, így az elsőfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

[8] A másodfokú bíróság a bejelentett perorvoslatokat a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban Be.) 599. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülésen bírálta el.

[9] A nyilvános ülésen az I. rendű vádlott védője, fenntartva elsődlegesen tett indítványát, bizonyítottság hiányában kérte védence felmentését megalapozatlanság miatt, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a törvényszék új eljárás lefolytatására utasítását, harmadlagosan a büntetés enyhítését indítványozta. A II. és III. rendű vádlottak védői fenntartották írásban benyújtott perorvoslatukat, utóbbi azzal, hogy Terhelt3 III. rendű vádlott két és fél éve megtette beismerő vallomását és lemondott a tárgyaláshoz való jogáról is, amely idő a próbaidőből már el is telt volna.

[10] A fellebbviteli főügyészség képviselője az írásban előterjesztett indítványának megfelelően az elsőfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

[11] Az I. rendű vádlott az utolsó szó jogán tett felszólalásában továbbra is ártatlanságát hangsúlyozta, míg Terhelt2 II. rendű vádlott sajnálatát fejezte ki a történetekkel kapcsolatban.

[12] Az ítéltábla az előterjesztett perorvoslat okára és irányára tekintettel a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljeskörűen bírálta felül. A revízió kiterjedt az eljárási szabályok megtartására, az ítélet megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a cselekmény jogi minősítésére, a büntetés kiszabására, az indokolás helyességére és az egyéb rendelkezésekre is. A Be. fellebbezési rendszerében is főszabály a teljes felülbírálat. Jelen esetben az I. és II. rendű vádlottak és védőik perorvoslata a tényálláson keresztül támadta a bűnösség megállapítását, ezért korlátozott felülbírálatra nem kerülhetett sor.

[13] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást alapvetően a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem abszolút [Be. 608. § (1) bekezdés a)-h) pont], sem olyan súlyos relatív perjogi hibát [Be. 609. § (1) és (2) bekezdés a)-d) pont], amely az eljárás törvényességét befolyásolva az érdemi felülbírálatot kizárta volna és az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását eredményezné.

[14] A törvényszék az ügyfelderítési kötelezettségének teljeskörűen eleget tett, a bizonyítékokat egyenként és összességében is értékelte, amely során nagyrészt megalapozott tényállást állapított meg, azonban az ítélet a Be. 592. § (2) bekezdésének d) pontja alapján kis

részben megalapozatlan, mert az elsőfokú bíróság egyes tényeket helytelen ténybeli következtetéssel állapított meg.

[15] A részleges megalapozatlanságot a másodfokú eljárásban minden esetben a fellebbviteli eljárásban kell kiküszöbölni. Következik ez abból is, hogy a Be. részleges megalapozatlansághoz kapcsolódó hatályon kívül helyezési okot nem tartalmaz.

[16] Az elsőfokú bírósági téves ténybeli következtetése az I. rendű vádlott beköltözésének idejét tekintve állapítható meg. A tényállás [18] bekezdésében azt rögzítette ugyanis, hogy: „A vádlottak az helység1 cím22 út 8. szám alatti közösen bérelt lakóházban éltek, oda Terhelt2 II. r. és Terhelt3 III. r. vádlott 2013-ban, míg *Terhelt1 I. r. vádlott 2015. őszén költözött be*”. Ez a téves következtetés abból fakad, hogy maga az I. rendű vádlott is elmondta, illetve arra más bizonyíték is merült fel, hogy ott találkozott a sértettel 2015. őszén, azonban ez nem bizonyítja azt, hogy ekkor be is költözött a házba. A beköltözésre Terhelt2 II. rendű vádlottnak van nyilatkozata, azonban ő több időszakot is megjelölt, először tavaszt mondott, majd őszt, ezzel szemben Terhelt1 I. rendű vádlott határozottan állította, hogy 2015. december 20-án költözött be az ingatlanba, így ez utóbbi vádlott vallomását fogadta el az ítéltábla a beköltözés dátumát illetően.

[17] A fenti részbeni megalapozatlanság a másodfokú eljárásban a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja szerint a rendelkezésre álló ügyiratok tartalma és helyes ténybeli következtetés útján kiküszöbölhető volt, ezért az ítéltábla a tényállást a következők szerint helyesbíti.

[18] A [18] bekezdés utolsó mondatának utolsó fordulata: *Terhelt1 I. r. vádlott 2015. december 20. napján költözött be.*

[19] Megjegyzendő, hogy a fenti helyesbítés semmilyen kihatással nem volt az ölési cselekmény időpontjának megállapítására, hiszen az a beköltözést követően három nappal történt. A helyesbítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a Be. 593. § (3) bekezdése értelmében a másodfokú ítélet alapját képezte. A tényállás megalapozottságát a törvény pozitív formában nem határozza meg, arra a megalapozatlansági okok nemlétéből lehet következtetni. Ettől függetlenül rögzíthető pozitív oldalról is, miszerint megalapozott a tényállás, ha a bíróság a törvényesen lefolytatott bizonyítási eljárás után, a vád keretei között, a vádló által vád tárgyává tett múltbeli és bűncselekménynek tartott eseményeket valósághűen, teljeskörűen, azaz hiánymentesen és iratszerűen állapítja meg. E követelményeknek a tényállás a másodfokú eljárásban végzett korrekciót követően felel meg.

[20] A törvényszék a büntető ügy eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és az előbbieken részletezett, megalapozatlan tényállásrész kivételével azokat okszerűen, a logika szabályai szerint értékelte. Számba vette a vádlottak védekezését,

vizsgálta az eljárás során módosított vallomások tartalmát is, azokat elfogadható módon és mértékben elemezte és vetette össze más személyi és a tárgyi jellegű bizonyítékokkal. megvizsgálta a cselekmény körülményeihez közvetett módon kapcsolódó tanúk vallomásait, az orvosszakértői és az elmeorvosszakértői bizonyítást, a lefoglalt tárgyi bizonyítékokat, végül a releváns okiratokat is.

[21] Az elsőfokú bíróság részletesen megindokolta, hogy mely bizonyítékokra alapított tényeket fogadott el és melyeket nem a tényállás megállapítása során, annak indokaival az ítéltábla döntően egyetértett. Helytálló érveléssel vetette el a törvényszék az I. rendű vádlott cselekmény elkövetését tagadó védekezését, amit nem befolyásolt az a védői észrevétel, hogy a törvényszék milyen határozat alapján átváltoztatott szabadságvesztés büntetésre hivatkozott az I. rendű vádlott szavahihetőségének értékelésekor, hiszen annak kihatása a szavahihetőség alátámasztására vagy éppen cáfolatára a többi, releváns hivatkozás mellett nincs kihatással. Az ölési cselekmény tekintetében az I. rendű vádlott vallomása, valamint a II. és III. rendű vádlottak vallomása közötti ellentétet egyértelműen tisztázta az a tény, hogy ez utóbbi terheltek tekintetében az összebeszélésnek a lehetősége sem merülhetett fel, tekintettel arra, hogy egymásra is olyan terhelő vallomást tettek, ami egyúttal saját bűnösségüket is eldöntötte és amit előre nyilvánvalóan nem beszélhettek meg. Ugyancsak nem bír perdöntő jelentőséggel a helység-helység közötti távolság lehetséges megtételére történt védői hivatkozás, hiszen az adott távolság megtételéhez szükséges idő nem zárta ki az irányadó tényállás szerint rögzített elkövetési időt. Ekként az I. rendű vádlott cselekvőségére vont elsőbírői következtetés helytálló volt.

[22] A bűnpártolás tekintetében Terhelt2 II. rendű vádlott és Terhelt3 III. rendű vádlott bűnössége az általuk elmondottakon alapult, azt alapvetően a védőik sem vitatták. A II. rendű vádlott védője ugyanakkor egyfajta „módosult tudatállapotra” hivatkozással a cselekmény társadalomra veszélyessége felismerésének hiányára, ezen túlmenően Terhelt1 I. rendű vádlott részéről a holttest eltüntetésére irányulóan tanúsított fenyegetésére hivatkozott, mindez azonban kétséget kizáró módon cáfolható volt az eljárás során.

[23] Terhelt3 III. r. vádlott végig koherens vallomást tett tanúként és gyanúsítottként is a holttest kútba dobásával kapcsolatban, és ennek során nem tett említést semmilyen – Terhelt2 II. rendű vádlott által hivatkozott – fenyegetésről, sőt, még csak olyat sem észlelt, hogy a II. rendű vádlott bármilyen sokk hatása alatt cselekedett volna.

[24] Ugyanez a helyzet Terhelt3 III. rendű vádlott tekintetében is, nála a kényszerre, fenyegetésre történő hivatkozás először a védői perbeszédben jelenik meg, ilyenről ő maga egyetlen alkalommal sem tett említést. Más kérdés a III. rendű vádlott gazdasági társaságok működtetése során fennálló, önként vállalt „alárendelt” helyzete, az azonban nem keverendő semmilyen büntetőjogilag releváns kategóriával, amit szintén tartalmazott az ítélet indokolása (elsőfokú ítélet [76] bekezdés). Összességében tehát, a büntethetőséget kizáró okokkal az elsőfokú bíróság kimerítően foglalkozott, azokkal az ítéltábla messzemenőig egyetértett.

[25] A vagyon elleni cselekmény tekintetében is egyértelmű volt a törvényszék kellő részletességgel kifejtett álláspontja, miszerint a vádlottak eltulajdonítási szándékkal cselekedtek. Ez nem is lehetett másképp, ugyanis mindannyian tisztában voltak azzal, hogy a sértett elhalálozott, nem gondolhatták azt, hogy azért kell a sértett tanyájáról az értékeit elvinni, hogy azokat megóvják, amíg a sértett börtönben van.

[26] A tényállást támadó védelmi fellebbezésekkel kapcsolatban az ítéltábla kiemeli, hogy a tényálláshoz kötöttség elvi indokát a Be. 167. § (3)-(4) bekezdése adja, mely szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerint, és szabad értékelése és védett mikénti értékelése (Kúria Bhar.III.1201/2018/10.). Mindezen elvek érvényre juttatása garantálja az elsőfokú bíróság úgynevezett „ténybíróági” jellegét. Ezen elvek a felülbírált ügyben maradéktalanul érvényesültek. Az I. rendű és a II. rendű vádlottak védői részben a bizonyítékok okszerű mérlegelésén keresztül támadták a megalapozottá tett tényállást, ami eredményre nem vezethetett.

[27] Az anyagi jogi kérdések felülbírálata kapcsán – tekintettel az elkövetés és az elbírálás között eltelt huzamosabb időre – az ítéltábla utal arra, hogy bár az elsőfokú bíróság ezt nem fejtette ki, de helyesen alkalmazta a Btk. 2. § (2) bekezdése alapján az elkövetéskor hatályos büntető törvényt, hiszen a jelenleg hatályos Btk. nem eredményez kedvezőbb elbírálást, sőt, az emberölés büntette tekintetében szigorúbb rendelkezést tartalmaz. Az emberölés büntette alapesetének határozott idejű szabadságvesztésben testet öltő, öt évtől tizenöt évig terjedő büntetési tétele az elkövetéskor és az elbíráláskor is azonos volt, ugyanakkor az elkövetéskor hatályos törvény alkalmazása mellett szólt az, hogy a jelenleg, 2020. november 05. napjától hatályos Btk. 38. (4) bekezdés e) pont eb) alpontja alapján nem bocsátható feltételes szabadságra, akit tettesként ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre emberölés [Btk. 160. § (1) és (2) bekezdés] miatt. Ezzel szemben a cselekmény elkövetésekor hatályos Btk. ilyen rendelkezést nem tartalmazott, ez alapján Terheltl I. rendű vádlott nem kizárt a feltételes szabadságra bocsátásból. A Btk. jelenleg hatályos rendelkezése e részben tehát lényegesen szigorúbb.

[28] Az elsőfokú bíróság büntethetőségi akadály hiányában okszerűen vont következtetést a vádlottak bűnösségére, és valamennyi cselekmény jogi minősítése is helyes.

[29] Helyesen hivatkozott az emberölés kapcsán az elsőfokú bíróság a Kúria az élet és testi épség büntetőjogi védelméről szóló 3/2013. Büntető Jogegységi Határozatára, azonban a szándékossággal összefüggésben ott írt szempontokra utalás helyett (elsőfokú ítélet [98] bekezdés), azok rövid kifejtése is szükséges.

[30] Feltárta az elsőfokú bíróság a tárgyi és alanyi tényezőket, amik alapján – helyesen – következtetett Terheltl I. rendű vádlott egyenes szándékára, az I. rendű vádlott védőjének eshetőlegesen szándékára történő hivatkozása téves. Az emberölés esetén az elkövető tudata átfogja a sértett halála bekövetkezésének lehetőségét, és ezt kívánja (egyes szándék), vagy ebbe belenyugszik (eshetőlegesen szándék). A bírói gyakorlat értelmében a használt eszköz élet kioltására alkalmas voltából, a fej irányába leadott ütések, azok erejéből, ismétlődő voltából, valamint az okozott sérülésekből a terheltnek az elkövetéskor fennálló ölési szándékára vonható következtetés (BH2007. 178.). A fejre nagy erővel, a szóban forgó kőműveskalapáccsal kifejtett ütés önmagában azt igazolja, hogy a terhelt szükségképpen előre látta cselekményének lehetséges következményeként azt, hogy a sértett halálát okozhatja, és ezt kívánta is, az egyes ölési szándék egyértelműen megállapítható. Mindezzel szoros összefüggésben Terheltl I. rendű vádlott szándékára vont következtetést erősíti az elkövetés utáni magatartása, vagyis az, hogy az elhunyt sértettet megkísérelte eltüntetni, amihez a II. és III rendű vádlottak segítséget nyújtottak.

[31] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó bűnösségi körülményeket nagyrészt helyesen sorolta fel, azonban az időmúlással összefüggésben hivatkozott tisztességes eljárásból való jog sérelme kapcsán kifejtett álláspont korrekcióra szorul (elsőfokú ítélet [117] bekezdés), különös tekintettel a nemzetközi joggyakorlatra.

[32] Elsősorban azt kell kiemelni, hogy az időmúlás mint általánosságban enyhítő körülményként figyelembe veendő tényező a büntetékiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56. BK. vélemény III/10. pontja szerint kettős. Egyrészt – némileg az Emberi Jogok Európai Bírósága (továbbiakban: EJEB) gyakorlatától idegen módon, hiszen az EJEB esetjoga ezt nem ismeri – jelenti az elkövetéstől számított időt (56. BK. vélemény III/10. pont 1. bekezdés), másrészt a büntetőeljárás tartamát, vagyis azt az időtartamot, ami alatt az elkövetővel szemben a büntetőeljárás folyik (56. BK. vélemény III/10. pont 2. bekezdés).

[33] Az időmúlás vizsgálatakor jelen ügyben a bűncselekmény elkövetésének időpontjától a gyanúsítás közléséig számított időszak elenyészik, ehelyett – az EJEB gyakorlatának megfelelő módon – a *gyanúsítás közlésének időpontjától* eltelt időtartamot lehet csak figyelembe venni [EJEB Eckle kontra Németország (kérelem száma: 8130/78) 73-74. §]. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének (továbbiakban: Egyezmény) 6. Cikke a „Tisztességes tárgyaláshoz való jog” kereteit határozza meg, ami szerint: „Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és *ésszerű időn belül tárgyalja*, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően.

[34] Az Egyezmény 6. Cikke az EJEB jól kidolgozott esetjoga szerint egy pontosan körülhatárolható időintervallumot jelent, aminek a kezdő dátuma jelen ügyben 2020. május 15. napja, amikor Terheltl I. rendű vádlottal a gyanúsítás közölve lett [EJEB Deweer kontra

Belgium (kérelem száma: 6903/75) 42. §], a befejező dátuma pedig a jogerős határozat, azaz az ítéltábla ügydöntő határozata meghozatalának napja, vagyis 2024. március 05 [EJEB Ringeisen kontra Ausztria, (kérelem száma: 2614/65) 110. §]. Az elkövetés és a gyanúsítás közlése között eltelt idő azért esik kívül a terheltek javára figyelembe vehető időszak értékelésénél, mert az éppen a terhelteknek felróható módon következett be [I.A. kontra Franciaország, (kérelem száma: 1/1998/904/1116) 121. §], hiszen mindent megtettek annak érdekében, hogy az I. rendű vádlott cselekménye rejtve maradjon, arra pusztán a véletlen folytán derült fény.

[35] A fentiek alapján időmúlásként figyelembe vehető időszak tehát nem egészen négy év, amely időszak alatt semmilyen, a nyomozóhatóság vagy a bíróság rovására írható – avagy a terheltek javára figyelembe vehető – hatósági inaktivitás nem figyelhető meg.

[36] Az elsőfokú bíróság a vádlottakkal szemben tettarányos, a büntetési célok elérésére alkalmas, a büntetéskiszabási elveknek megfelelő, az egyéniesítést is kifejezésre juttató szabadságvesztés büntetést, és az I. és II. rendű vádlottak tekintetében ehhez igazodó tartamú közügyektől eltiltás mellékbüntetést szabott ki.

[37] Helyesen ismerte fel az elsőfokú bíróság, hogy az egyéni és általános megelőzés szempontjainak érvényre juttatása érdekében a III. rendű vádlott esetében a Btk. 79. §-ban írt büntetési célok a kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtásának felfüggesztésével is elérhetők, azonban az ítéltábla álláspontja szerint nyomatékos hangsúlyt kell kapjon az a tény, hogy Terhelt3 III. rendű vádlott az előkészítő ülésen beismerte a terhére rótt cselekményeket és lemondott a tárgyaláshoz való jogáról is, azonban a törvényszék azt nem fogadta el, így az eljárás az ő tekintetében – rajta kívül álló okból – nem fejeződött be már a bírósági szak legelején, 2021. november 11. napján. Mivel a rá kiszabott büntetés végrehajtása felfüggesztésének próbaideje a büntetőeljárás jogerős befejezésekor, azaz több, mint két évvel később, 2024. március 05. napján kezdődhet el, indokoltnak látta az ítéltábla a próbaidő törvényi maximumban meghatározott tartamának négy évre mérséklését.

[38] A szabadságvesztés büntetés III. rendű vádlott vonatkozásában történt felfüggesztésével összefüggésben, ítélete indokolásában a törvényszék adós maradt az előzetes mentesítés lehetőségének vizsgálatával, amit a másodfokú bíróság az alábbiak szerint pótol.

[39] Az Alkotmánybíróság 8/2015. (IV. 17.) AB határozat 1. pontja alatt megállapította, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 104. § (1) bekezdése és a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 102. § (1) bekezdése alkalmazásakor az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, miszerint a bíróság a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén hivatalból vizsgálja az előzetes bírósági mentesítés lehetőségét, és arról az ítéletben rendelkezzen.

[40] A Btk. 102. § (1) bekezdése értelmében a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén a bíróság az ügydöntő határozatban előzetes mentesítésben részesítheti az elítéltet, ha arra érdemes.

[41] A törvény kizárólag a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése kapcsán jogosítja fel a bíróságot arra, hogy a bűnösséget megállapító és büntetést kiszabó ítéletben mentesítse az elítéltet a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól. Az előzetes mentesítés szubjektív, alanyi feltétele – az utólagos mentesítéshez hasonlóan – a terhelt érdemessége. Az érdemesség fogalmát, illetőleg annak tartalmát a jogalkotó sem a korábbi Btk.-ban, sem a Btk.-ban nem határozta meg, annak tartalmára vonatkozóan a jogszabály indokolása ad némi iránymutatást. A fogalom valóságos tartalmát a bírói gyakorlat munkálta ki (EBH1983. 51.). Az érdemesség vizsgálatánál különösen az elkövető személyét, életvitelét, a bűncselekmény jellegét, az elkövetés körülményeit és motívumait kell értékelni (EBH1986. 92.). Az érdemesség megállapításánál nemcsak az elkövető személyét és életvitelét, hanem a bűncselekmény tárgyi súlyát és jellegét is értékelni kell (BH1983. 221.).

[42] Terhelt3 III. rendű vádlott tekintetében figyelembe veendő négyéves középértékre is tekintettel, a cselekmény jellegére és az elkövetés körülményeire figyelemmel az ítéltábla e vádlottat rendezett személyi körülményei ellenére sem látta érdemesnek a büntetett előlethez fűződő következmények alóli mentesítésre.

[43] A szabadságvesztés büntetések végrehajtási fokozatára vonatkozó, valamint a feltételes szabadságra bocsáthatósággal kapcsolatos rendelkezések összhangban álltak a büntető anyagi, illetve eljárásjogi normákkal, a bűnjelek tekintetében is mindösszesen egy elírás szorult pontosításra.

[44] Az eljárás során felmerült bűnügyi költség viselésével kapcsolatban az ítéltábla részben osztotta a III. rendű vádlott védőjének álláspontját. Nem értett egyet azzal az elsőbírői állásponttal, hogy az egyértelműen meghatározható és vádlotthoz köthető bűnügyi költségen felüli igen tetemes részt kitevő és vádlottanként számszakilag pontosan nem elkülöníthető bűnügyi költség viselésére mindhárom vádlottat egyetemlegesen kötelezte, ugyanis aránytalan és igen méltánytalan helyzetet eredményezhet, ha a 3,5 millió Forintot meghaladó összeg egészét akár a II., akár a III. rendű vádlott fizetné meg, mentesítve az I. rendű vádlottat a fizetési kötelezettség alól annak ellenére, hogy az szorosan és közvetlenül az emberölés büntettségéhez kapcsolódik.

[45] Éppen ezért a másodfokú bíróság akként osztotta meg a bűnügyi költség viselését, hogy az előkészítő ülésig felmerült, személyenként elkülöníthető összegeket minden vádlott maga viseli (I. rendű vádlott esetében 331 673 Forintot; Terhelt2 esetében 7 480 Forintot), az ezt követően felmerült bűnügyi költség pedig Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű

vádlottakat egyenlő részben terheli (személyenként 9 335 Forint). Az emberöléssel kapcsolatban felmerült, az elsőfokú bíróság által meghatározott módon egyetemleges viselésre kötelezett – egyébként helyesen – 3 582 371 Forint összeget arányosítva akként osztotta meg az ítéltábla, hogy abból Terhelt2 II. és Terhelt3 III. rendű vádlott személyenként 1-1 millió Forintot, míg a fennmaradó 1 582 371 Forintot Terhelt1 I. rendű vádlott köteles viselni.

[46] A kifejtettek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fentiek szerint érintett részében a Be. 606. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

[47] Az ítéltábla Terhelt1 I. rendű vádlott tekintetében a rendelkező részben megjelölt időszakot is beszámította – a Btk. 92. § (1), (2) bekezdései szerint – előzetes fogvatartásban töltött időként a kiszabott szabadságvesztés tartamába.

[48] A Be. 451. § (2) bekezdésének c) pontja szerint a határozat bevezető része tartalmazza, ha a bíróság a határozatot tárgyaláson hozta meg, a bírósági eljárás helyét, a bírósági eljárás formáját, és azt, hogy az eljárás nyilvános volt-e. A Be. 561. § (1) bekezdése folytán az ügydöntő határozat bevezető részében kell feltüntetni a tárgyalási napok megjelölését is. Mindebből az a következtetés vonható le, hogy a nyilvános tárgyalás esetén a folytatólagosságra utalás feltüntetése kerülendő, hiszen az a törvény szövegéből nem vezethető le, a tárgyalás egységes egésznek tekintendő megnyitása és berekesztése között.

Debrecen, 2024. március 05.

Záradék: Az Egri Törvényszék 15.B.19/2021/122. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bf.III.4/2024/15. számú ítéletében írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2024. március 5.

Dr. Gömöri Olivér s.k.
a tanács elnöke